

BYL JEDEN RYBÁŘ, TEN MĚL MNOHO DĚTÍ A BYL tuze chudý. Jednou zrána vyšel si na lov. Dlouho již seděl s udicí v ruce, a ještě ani rybičky neulovil. Tu vidí najednou z blízkého rákosí velikánského ptáka letět a v povětří se vznášet. Honem zatočí loďkou k rákosí, myslí, že tam hnízdo najde. Když tak sem tam hledá, slyší nad sebou volat: „Najdeš, ale nekaz!“ S podivením obrátí se po hlasu a vidí ptáka, který křídloma třepá a dále letí. Hledá tedy dále, až najde hnízdo plné velikých vajec. Bez průtahu vezme jedno po druhém a položí do loďky. Bylo jich devět. Rád by byl také ještě několik ryb ulovil, ale vejce zaujímaly skoro celou loďku, takže v ní sotva státi mohl; obrátil se tedy domů. Děti jeho stály na břehu; když loďku zahlídly, křičely na mámu, že veze tatíček večeri. Jak se však děti i s mámou podivily, když tatík ku břehu přirazil a místo ryb vejce z loďky vyndával. „I pro Pána Boha, kdepak jsi ty vejce ulovil, tatíku?“ ptala se rybářka muže. Tu jí rybář povídal o příhodě s velikánským ptákem. Z večere nebylo nic a vejce se uložily za kamna na pec.

Druhý den si rybář přivstal a vyjel na lov, by vynahradil, co den předtím zameškal. Když přijde na místo, vidí toho samého ptáka z rákosí vylítnout a volat: „Najdeš, ale nekaz!“ I zajede do rákosí a najde v témž hnízdě opět devět vajec. Naloží je na loďku a jede domů. Rybářku to již mrzelo, že muž místo lovení ptačí hnízda vybírá; ze zlosti vzala vejce a každým za kamna notně práskla, ačkoliv jí rybář nařídil, aby s nimi zvolna zacházela. Ale ku podivu; vejcím se ani dost málo nestalo.

Třetí den jel rybář zase na lov, a nevěda ani jak, octnul se opět u rákosí. Tu vylítne týž pták a volá: „Najdeš, ale nekaz a budeš šťastný.“ I jde k známému již místu a najde

zase devět vajec. Vezme i ty a jede domů. Po cestě si myslí, co se z nich asi vylíhne. Tu ho ale žena divně přivítala; kdyby je nebyl sám na pec zanesl, byla by je zlostí o zem roztloukla. Co měl dělat, aby ji opět udobřil? Den nato vyjel si ještě jednou, a vrátiv se za několik hodin, přivezl plnou loďku ryb. Tu se na domácím nebi vyjasnilo, jako když slunce vzejde.

První čas chodili se přes tu chvíli na vejce dívat, brzo ale na ně zapomněli, jako by jich v sednici ani nebylo. –

Jednoho dne seděl rybář a opravoval sítě, rybářka chodila po domácí práci a děti si venku hrály. Tu něco za kamny praskne, jak by vystřelil, a než rybář vyskočil, aby se podíval, co se kde stalo, shoupnul se s pece roztomilý klučina. S úžasem hledí rybář na hosta, který, jak se mu aspoň zdálo, vůčihledě před ním rostl; tu to praskne po druhé, po třetí, po čtvrté, a tak sedmadvacetkrát po sobě; po každém bouchnutí skočí s pece kluk jako buk. Rybář spínal ruce nad hlavou, když tu chasu okolo sebe obskakovat a jako hříby růsti viděl. „To je to zpropadené štěstí, co mi ten pták přislíbil?“ zabědoval ubohý tatík. „Měl jsem to vědět, co v těch vejcích vězí, oč že bych je byl všechny do vody vházel.“

„To bys nebyl moudře udělal, tatičku!“ ozval se jeden z nejčipernějších, „my ti přece štěstí přinesem. Jdi do města, dej se u krále ohlásit a řekni mu, že přijdeme k němu, aby nám jen poslal šat a jídla dost a potom nějakou práci uchytil.“

„A když to pěkně vyřídím, dá mne král ze dveří vyhodit?“

„O to se nestarej; jdi jenom a vyříd' to, co jsem řekl.“

Rybář se oblekl a šel. Venku stála rybářka s dětmi celá ustrašená; bouchnutí a praskání ve světnici nedalo jí tam vejíti. Když jí muž vypravoval o božím nadělení, začala sice trochu hubovat, ale šla přece na ty nezvané syny se podívat. Rybář se bral k městu.

Když přišel do zámku, dal se u krále ohlásit a byl hned předpuštěn. „Co žádáš?“ ptal se král.

„Milostivý králi! Mám sedmadvacet synů, ti mě k vám posílají, abyste jim dal šaty a stravu a práci pro ně uchystal, že přijdou k vám do díla.“

„A proč ty se o ně nestaráš?“

„Já mám svých vlastních pět a nemám jim dát co jíst, těch sedmadvacet jsem teprv dnes dostal.“ Tu začal králi celou příhodu vypravovat, kterýžto se tomu náramně podivil a hned poručil, aby sedmadvacatero šatů a hojnost jídla na vůz se naložilo a do rybářovy chalupy dovezlo. Rybáři však přikázal, by k němu syny hned poslal, což onen milerád přislíbil.

Když se hoši oblekli a jídla s královské tabule na stole viděli, zavolali rodinu rybářovu, by s nimi pojedla. U stolu ptal se rybář: „Kterýpak z vás je nejmladší?“

„Já,“ ozval se ten nejhezčí a největší ze všech.

„Tys tedy mě poslal ku králi?“

„Ano, to jsem učinil.“

„Za to budete všickni nejmladšího poslouchat,“ doložil rybář, „a vždy dle slov jeho se řídit, neboť vidím, že on z vás všech má nejbystřejší rozum.“

Ten příkaz se bratrům tuze nelíbil, než přece z poslušnosti synovské tatíkovi přislíbili, že vždy nejmladšího poslouchat budou. Nato se rozloučili a do královského zámku odešli. Druhý den vykázal jim král velkou louku, by ji pokosili, seno usušili a do kup urovnali. Hoši vzali kosy a šli. Když sedmadvacet tak hbitých sekáčů seče, jde to rychle od ruky, a protože byla také do večera louka posečena. By jim však nějaký škůdce na seno nepřišel, zůstali na louce přes noc a nejmladší poručil, aby jeden z nich hlídal.

Ten ale místo hlídání spal a do rána bylo seno po celé louce rozházeno a rozdupáno, že měli celý den co dělat, než

je opět do kup urovnali. Večer poručil nejmladší, aby čtyři hlídali, ale aby se spaním přemoci nedali, nýbrž dobrý pozor na to měli, kdo jim seno rozhazuje. Než když se blížilo k půlnoci, přišla na ně dřímota, a v malém okamžení chrápali jako druzí. Do rána bylo seno opět po celé louce rozcucháno a rozdupáno. Tu se všickni mrzeli na škůdce, který jim tak zbytečnou práci činí, nejmladší ale ještě více mrzel se na hlídače, a protože když přišel večer, poslal je všechny spat, řka, že bude sám hlídat, a také šťastně až do půlnoci od spaní se zdržel. Tu se přihnalo celé stádo vraných koňů a začalo po seně dupat a na kopytách po louce je roznášet. Než ale k bratrům doběhl, by je vzbudil, přitočil se k němu hubený malý běloušek a lidským hlasem k němu promluvil: „Vítám tě, Šternberku, dlouho jsem již na tebe čekal.“

„Jaké jméno mně to dáváš? Jak mě znáš a kdo jsi?“

„Já tvoje jméno dobře znám, a kdo já jsem, to ti povědět nesmím. Chceš-li však mé rady uposlechnout, budu tvým ochrancem.“

„Budeš-li mi dobře radit, proč bych neposlechl.“

„Hleď, tam běhá šestadvacet bujných vraných koňů; já sedmadvacátý mezi nimi jsem bělouš, malý a vyzáblý. Vzbud' bratry své a řekni, ať si každý jednoho koně vezme, ty si ale podrž mne a neboj se, že budeš ošizen.“ Když to běloušek domluvil, veběhl mezi stádo.

Šternberk (tak ho budeme nyní jmenovat) šel k bratrům, vzbudil je a poručil, aby si každý jednoho koně vybral. Vyzáblého bělouše nechtěl žádný, a on zůstal tedy Šternberkovi. Ráno srovnali seno, a protože usušeno bylo, vrátili se ku králi, koně však před městem uschovali. Král jim dal hojně peněz a prozatím je domů poslal, čemuž oni tuze rádi nebyli.

Za městem sedli zase na koně a jeli k rybáři. Ten se jich z počátku lekl, když mu ale každý hrst zlatých peněz do

klína vsypal, byl spokojen. V noci, když viděli bratři, že Šternberk tvrdě spí, vykradli se všickni ven a tam se umluvíli, že mu ujedou, neboť se jim nelíbilo, rozkazy nejmladšího bratra déle poslouchati. Jak řekli, tak udělali; sedli na koně, a než slunce vyšlo, byli daleko od chalupy vzdáleni. Když se Šternberk probudil, myslil, že jsou bratři již vzhůru a koně si chystají, i vyběhl ven, ale běloušek tam stál sám a sám a bratrů tu nebylo. „Kde jsou moji bratři?“ ptal se bělouše.

„Ujeli ti, milý pane, a budou už hezky daleko.“

„Ó ti falešníci!“ zvolal Šternberk hněvivě.

„Nic si z toho nedělej, najez se a pak sedni na mne, však my je dohoníme.“

Po snídání rozloučil se Šternberk navždy s dobrým rybářem, a sedna na koně, pustil se s ním do světa.

V jednom velkém lese seděli bratři na trávě a obědvali, povídajíce s plným smíchem, co asi bratr řekl, když vstal a herku samotnou tu státi viděl. Najednou zařehtají pasoucí se koně a běží všickni na jedno místo. A koho viděli bratří od té strany přijíždět? Vyzáblého bělouška a na něm bratra Šternberka. Plni strachu vyšli proti němu a za odpuštění ho prosili, čehož když dosáhli, jeli svorně dále. Již urazili hodný kus cesty, tu spatřili u stromu přivázaného a hladem zmořeného chrta. „Jdi někdo z vás a odvaž toho psa,“ řekl Šternberk bratrům.

„I kdopak by psa odvazoval, nech ho být, kdož ví, proč je uvázán?“

Skočil tedy Šternberk sám s koně a chrta z vazby vysvobodil. „Až ti bude nejhůř, vzpomeň si na mne,“ řekl chrt a v houšti zmizel. V duchu podivil se Šternberk neobyčejnému zvířeti, bratrům ale o tom ani necekl.

Zase ujeli hodný kus cesty, tu spatřili za nohu přivázaného orla s hlavou svislou a s křídlyma schlípenýma. „Jdi někdo z vás a odvaž toho orla, aby hladem nepošel.“

„I copak je nám do toho dravce, jsi-li tak dobrý blázen, odvaž ho sám.“

A Šternberk skočil dolů a orla odvázal. „Až ti bude nejhůře, vzpomeň si na mne,“ řekl orel a zmizel v houšti. Podivil se Šternberk nadobyčejnému ptáku, bratrům ale nic neřekl. Když se z lesa dostali, přijeli k rybníku; tu viděli velikánského kapra, an sebou v blátě sem tam hází. I skočil Šternberk s koně, vzal kapra a pustil ho do vody. „Až ti bude nejhůře, vzpomeň si na mne,“ zašeptal kapr a hbitě odplul.

„To jsou divné zvířátka,“ pomyslíl u sebe Šternberk. Zase jeli dále, až přijeli k velikému městu, kdežto slyšeli, že král proti nepříteli potáhne. „Tomu bude sedmadvacet tak statných vojáků vítaná pomoc,“ řekl Šternberk k bratrům, „a protož bych myslíl, abychom se dali u něho ohlásit.“ Bratrům se rada líbila, a uposlechnouce, jeli za bratrem do zámku a u krále se ohlásit dali. Jakmile král tu řadu mladých, jako jedle urostlých hochů přehlídl, s radostí je do služby přijal. Šternberk se mu ale nejvíce zalíbil, a protož ho ihned důstojníkem jmenoval. Bratry to tuze mrzelo, ale co měli Šternberkovi říci, když viděli, že on se k té důstojnosti nijak nenabízel; i umluvili se tedy, že se na králi pomstí.

Druhý den táhli do pole; když přišlo k bitvě, vyhrávala nejvíce strana, kde Šternberk na svém běloušku bojoval; kde bratří stáli, tam se prohrávalo. Král zpozorovav jich nedbalost, přihnal se k Šternberkovi a vedl stížnost. Předobře znal tento bratry své, by si příčinu nebyl vysvětlil, a protož králi odpověděl: „Milostivý pane, kdyby oni byli důstojníky jako já, jistě by s lepší chutí bojovali.“

„Myslíš opravdu, jak pravíš?“

„Jen to učiňte a seznáte, že jsem pravdu mluvil.“

Král odejel k bratrům Šternberkovým a řekl jim, že je udělá všechny důstojníky, jestli budou udatně bojovat. Ta

slova jim dodala chuti a oni vyhrávali tak, že se jich přičiněním válka šťastně skončila. I děkoval král Šternberkovi, a chtěje ho u dvora zadržeti, udělal ho nejvyšším dvořenínem a také bratry na prosbu Šternberkovu k důstojnostem povýšil. Než to přece mnoho platno nebylo, oni mu štěstí jeho záviděli a jenom na příležitost čekali, jak by se ho zprostit mohli. Ta se jim záhy vyskytla. Král měl překrásnou obrazárnu, kterou bratři posud neviděli; poprosil tedy Šternberk krále, by jim ji okázal, což ten milerád učinil. Mezi obrazy byl také jeden, představující pannu co anděl krásnou. I ptal se Šternberk krále, čím to obraz jest? To je dcera jednoho mocného krále; já si ji chtěl vzít za manželku, avšak před svatbou se ztratila a žádný neví, kam se poděla, ačkoliv jsem hory doly sliboval tomu, kdo by ji vynašel, ale každý s nepořízenou se navrátil.

„Kdyby se o to Šternberk pokusil, jistě by ji vynašel,“ řekl jeden z bratrů a druzí mu přisvědčili.

„Půl živobyťi dal bych za to, kdybych se o nevěstě dověděl, ale proto bych Šternberka přece nerad ztratil.“

„Milostivý králi! ať je tvá nevěsta třeba kraj světa, zde máš mou ruku, že ti ji přivedu nazpět, a byť by to můj život stálo.“ Tak řekl Šternberk králi, nechtě se nechat před bratry zahanbit, ač věděl, jak při tom návrhu srdce jejich cítilo. Král vzdoroval, ale naděje, že krásnou pannu opět spatří, přemohla náklonnost i přátelství a on svolil k odjezdu Šternberkovu.

Dříve však, než se Šternberk na cestu přichystal, šel se poradit se svým nejlepším přítelem a rádcem, s vyzáblým bělouškem, který, ač stál v krásné stáji a jídla od stolu pána svého dostával, přece nebyl o nic tlustší než dříve.

„Milý pane,“ řekl bělouš, když mu Šternberk důvěrně se svěřil, „mnoho jsi naložil na svá ramena, než neboj se ničeho, pomocí mou všecko vykonáš a ti bezbožní bratři

trestu neujdou. Dříve však dej udělat zlatý pantoflíček a ten vezmi s sebou. Na cestě ti povím, kde princezna bydlí.“ Když si Šternberk zlatý pantoflíček zaopatřil, dostal od krále peníze a vydal se s běloušem na cestu. Věda, že tento nejlépe uhodne, kam se obrátit má, nechal ho jít podle libosti. Kolik dní jezdili kříž nakříž přes hory a doly, až přijeli k jednomu velkému neprohlednému jezeru. Tam se běloušek zastavil. „Nyní slez,“ řekl k Šternberkovi, „a čekej, princezna se bude po jezeru projíždět, a když tu člověka uvidí, připluje až sem. Bude-li se tě ptát, co zde hledáš, řekni, že jsi kupec z cizích zemí a že vezeš všelijaké drahé klenoty, mezi jiným že máš také zlatý pantoflíček. Ona ho bude chtít vidět, ty jí ho ukaž, a když si ho bude oblibovat, uchop ji v náruč, sedni na mne a já vás unesu.“

Šternberk posadil se na břeh, a bělouš se pozdálčí pásl. Za malou chvíli viděl loďku po jezeru plouti. V několika minutách přirazila k samému břehu, a krásná panna vyskočila na pokraj, v níž Šternberk v prvním okamžení tu krásnou andělskou tvář poznal, jižto byl v královské obrazárně spatřil. Vstal hned a přistoupil k ní.

„Co tu v té pustině hledáš, člověče?“ ptala se ho líbým hlasem.

„Jsem kupec z cizích zemí a cestuji už dlouhý čas po světě. Dnes jsem s mým bělouškem zbloudil s cesty a přijeda až sem, chtěl jsem trochu odpočinout.“

„A co máš v tom uzlíku?“

„Drahé klenoty, krásná panno, mezi jiným ale nade všecko krásně pracovaný zlatý pantoflíček.“

„Nemohl bys mi ho ukázat?“

„Milerád; nemám však, jen jeden.“

„Já nepotřebuji než jeden, protože jsem jeden ztratila, jen jestli ho obuji.“

„Můžeš si ho přiměřit, krásná paní,“ řekl Šternberk, a

vyndav skříni s pantoflíčkem, podal ji princezně. Co si ho obouvala, přišoural se běloušek blíže, a Šternberk vezma náhle princeznu kolem těla, posadil ji na něj; bez pobodnutí ujížděl s nimi běloušek jak by prášil. Princezna se nezlobila, že ji hezký kupec unáší; ale čarodějnice, u které zavřena byla a která to viděla, ta zuřila a všechny hrůzy za nimi posílala. Uleknutá princezna obejmula pevně Šternberka a tvář na jeho prsou schovala, když najednou před nimi modré blesky křížem šlehati začaly, hromem roztráštěné stromy padaly a ukrutné potvory ze všech stran hlavy vystrkovaly a je pronásledovaly. Ale Šternberk se nebál; těsně přivinul k srdci drahou svou kořist a důvěřoval ve svého přítele. A běloušek ho neošidil! Skrze všechny hrůzy je šťastně přenesl a teprv daleko za čarodějným lesem si odpočinul.

Na cestě k domovu povídal Šternberk princezně Velence, od koho byl pro ni poslán a kam ji veze. Velenka neřekla nic; v srdci ji to ale hnětlo, an bývalého ženicha v přílišné lásce neměla, tím více ale Šternberka si zamílovala. Když přijeli do královského města, byli od krále s velkou slávou a radostí přijati. Od té chvíle byl Šternberk jeho nejlepší přítel a spoluvládce. To bylo bratrům tuze proti mysli; ti ve dne v noci vymýšleli, jak by se na něm pomstili, avšak to nijak nešlo. Jednou vejde král se Šternberkem do Velenčiných pokojů, v kterých co nastávající královna bydlela. Smutně seděla tato u okna a zpívala. Král usedna k ní, ptal se po chvílce, kdy se bude jejich svatba slavit? Šternberka u levého boku bodlo, s ouzkoostí čekal na odpověď.

„Já nemohu dříve svatbu slavit, dokud zde truhlu se svatebním šatem mítí nebudu, a ta je tři sta mil dále, než já jsem byla, u jedné čarodějnice schována!“

Bolestně hleděl král na Šternberka, jako by jej o pomoc prosil, a ten pohledu rozuměl!

„Já půjdu pro truhlu, paní moje!“ řekl k Velence přistoupiv.

„Ne, ne, králi, neposílej Šternberka, on zahyne!“ prosila princezna.

Ale co záleželo králi na tom, že příteli nebezpečností života hrozí, vždyť mu to všechno zlatem a slávou chtěl odměnit!

Vesel, že Velence něčím posloužití může, běžel Šternberk ku bělouškovi a ptal se o radu.

„Budeš-li moudrý a opatrný,“ řekl bělouš, „šťastně všechno vykonáš. Jen se brzo chystej na cestu a pojedem.“ Šternberk si nabral peněz, a rozloučiv se s králem a s krásnou Velenkou, opustil město ještě toho dne. Dlouho jeli, než tři sta mil ujeli; konečně zůstal bělouš nedaleko jednoho černého zámku státi a řekl Šternberkovi: „Zde je ten zámek, kde ta čarodějnice zůstává, která truhlu princeznu chová. Jdi tam a požádej ji, ať ti ji vydá. Ona to nebude chtít učinit, dokud na třech koních nepojezdíš. Ti tři koně budou její dcery. Nic se neboj a buď opatrný. Až toho třetího k ní přivedeš, uvidíš, že má v ruce proutek, kterým tě bude chtít švihnout, tomu ale nedopušt. Hbitě se uхни, proutek jí odejmi a rychle ji švihni, pak uchop truhlu a pospěš ke mně.“

Potěšen slovy zkušeného rádce, šel Šternberk do zámku. Když na vrata zaklepal, otevřela stará baba vrata a ptala se, co tam chce? – „Princezna Velenka, nevěsta mého krále, má zde truhlu se svatebním rouchem a posílá mě pro ni,“ odpověděl Šternberk.

„To je pravda, že tu má truhlu, já ti ji však dříve nevydám, dokud na třech koních nepojezdíš.“

„Jen přines dříve truhlu a pak přiveď ty koně.“ Za malou chvíli přinesla čarodějnice na dvůr ozdobnou truhlici a pak se štrachala do stáje. První kůň byl ryzák. Když na něj Šternberk sedl, začal až hrůza vyhazovat a kopat. Štern-

berk ho ale dobře sebral a nedal se shodit, ani když s ním ze zámku vyletěl a po poli jak zběsilý se vztekal. Náhle však pod ním ryzák zmizí a v podobě zajíce přes hony utíká. „Kýž tu mám chrta!“ zavzdychne uleknutý jezdec, a sotva to slovo z úst vypustí, žene se za běhounem chrt rychlý jako vítr, lapne ho za hřbet a zpátky s ním utíkaje, položí ho Šternberkovi k nohoun řka: „To máš za to, že jsi mne v lese odvázal.“ Nato zmizí. Šternberk popadl potměšilého ryzáka za sluchy a donesl ho škaredé babě nazpět. Ta celá rozzlobená šla do stáje a vyvedla hnědého. Dělal-li první zle, dělal druhý ještě hůř. Šternberk byl ale již chytřejší; když se kůň s ním po poli prohnal a najednou pod ním zmizel a v podobě krkavce do povětří se vznesl, pomyslil rychle na orla. V tom okamžení žene se hejno orlů jako mračno za krkavcem; největší z nich popadne ho do drápu a donese ho k Šternberkovi, řka: „To máš za to, že jsi mne v lese odvázal.“ Nato zmizel. Baba mohla vztekem puknout, když jí Šternberk krkavce pod nohy hodil; i běží a přivede vraného. To byl ten nejhorší; jako zlá saň vyletěl s Šternberkem ze zámku, soptil a zuřil, hrabal a kopal, až hroudy na tři sáhy lítaly, a konečně u blízkého rybníka do vody skočil. Šternberk vzpomněl si na rybu, a v malé chvíli vyploul kapr a vyhodil v rybu proměněného vraníka, řka: „To máš za to, že jsi mě nenechal zahynout.“ Šternberk vzal rybu a vrátil se k babě.

S jiskřicíma očima vyběhla mu tato vstříc a pravila: „Pust' rybu a vezmi si truhlu!“

Šternberk zahlídl ale proutek, který čarodějnice zastrkovala. Jak se shýbá, by truhlici zdvihl, chce baba přiskočit a proutkem ho šlehnout. On se ale rychle uhne a proutek jí vytrhna notně ji šlehne. Baba zkameněla; Šternberk ale proutek schoval a popadna truhlu, běžel k bělouškovi, který již u vrat čekal a pána radostně přivítal. Oba se šťastně beze vsí nehody domů dostali.

„Milý Šternberku!“ řekla Velenka, když jí truhlici dával, „co mi je truhlice platna, když k ní nemám klíče?“

„A kde je ten klíč?“ ptal se král, novou překážkou celý rozmrzen.

„Ten klíč je ještě tři sta mil dále v jednom zámku.“ – Král se bál Šternberkovi co říci, ten se ale sám nabídl, že pro klíček pojede, z čeho se král a ještě více bratři nemálo radovali. Zase šel Šternberk k bělouši na poradu.

„Milý pane, jen se uchystej, já tě tam donesu, proutek ale doma nezapomeň.“

Druhý den, když si Šternberk trochu odpočinul, sedl na milého bělouše a jel pro klíč. Zase přišli, když tři sta mil ujeli, k jednomu hradu. „U vrat spatříš čtyry spící lvy, postav se hezky šikovně, bys je všechny čtyry jedním rázem přes oči proutkem šlehnul, oni zkamení a ty můžeš směle dovnitř vejít. Vprostřed dvore spatříš jen jediného lva, ale ten je silnější než ti první tři vespolek, ten má klíč od té truhlice v tlamě. On bude také spát, přitoch se zvolna a proutkem přes oči ho šlehní; když zkamení, vezmi klíč z tlamy a přijď ke mně. Dej ale pozor, ať se žádný neprobudí, sice je po tobě veta.“

Šternberk vzal proutek a šel. Přijda k vratům, spatřil tam čtyry ukrutné spící lvy, kteří jednou ranou zkameněli. Potom šel Šternberk do dvora. Vprostředku ležel veliký lev, jemuž z tlamy zlatý klíček čouhal. On si ho zlehouchka obešel a náhle přes oči ho mrštil. Lev zkameněl a klíč mu z tlamy vypadl. Šternberk ho zdvihl a pospíšil k běloušovi. Měl ale také čas, neboť se strhla ukrutná bouře a blesky mu okolo očí šlehaly jako ohnivé šípky. Bělouš uháněl a brzo byli za čarodějnou hranicí, kde se ničeho více obávají nemuseli. Za několik dní přijeli domů. Když Šternberk Velence klíč odevzdával, vzala ho a poručila mu, aby s králem za ní kráčel. Vejdouc do pokoje, kde truhlice stála, otevřela ji zlatým klíčkem, ale na místě šatu vytáhla z ní

široký meč. „Nyní klekněte,“ pravila k užasnutým mužům, „já vám oběma hlavy setnu; který je krve šlechetné, ten zas obživne a toho si vezmu.“

Šternberk neměl co ztratit, a proto také bez rozmyslu před Velenkou klekl; král ale s velkou nechutí na kolena klesal a jen smělá důvěra v šlechetnou krev jeho byla s to, aby ho k tomu pohnula. Avšak nastojte, co se stalo! Šternberk obživl a král zůstal mrtev. —

Za chvíli vedla Velenka Šternberka z pokoje ven a tam ho lidu co svého manžela a nastávajícího krále prohlásila. V celé zemi bylo jen šestadvacet srdcí, které se neradovaly, a to byli bratři Šternberkovi. Nesmírná zášť proti šťastnému bratru se v nich uhnízdila; i přísahali mezi sebou, že pokoje nedají, dokud bratra nezkazí. Aby ho zabili, k tomu neměli dost srdce. Brzy se ale našlo, čeho si žádali; slyšeli totiž, že několik hodin cesty čarodějná baba zůstává. K té došli a o pomoc ji žádali, mnoho peněz jí připovídajíce. Ta se nenechala dlouho prosit a pomoc svou jim přislíbila.

Nedlouho nato vylákali bratři Šternberka na lov. Škoda, že tenkrát bělouška doma nechal, neboť jej nerad zbytečně sužoval, ano pro samé spěchání ani se s ním nerozloučil, což vždy jindy dělával. Chybíl velice!

Večer přišli lovci, jak se zdálo, těžce zarmoucení nazpátek. Šternberka mezi nimi nebylo. „Ztratil prý se,“ tak bohaprázdní bratři královně vypravovali, a ač ho skoro celičský den hledali, přece prý po něm stopy nalézt nemohli. Tu bylo nářku a pláče ode všech dvořenínů. Největší ale hoře měla Velenka. Ta rozeslala posly na všechny strany, by se po miláčkovi poptávali a jej hledali, ale všickni se vrátili s nepořízenou. Bratři mysleli, když Šternberka odstraní, že budou moci dělat, co se jim uráčí, ale v tom se zmejlili. Velenka nenávidíc je, pražádné moci jim nenechala.

Jednoho dne vyjde na dvůr celá zarmoucená a tu vidí

bělouška a jednoho z bratrů, který poroučí, aby tu herku ze zámku vyhnali, že plodí v stáji jenom ostudu. Ač Velenka nevěděla, jak mnoho dobrého bělouš Šternberkovi prokázal, měla ho již proto ráda, že miláčka z tolika nebezpečenství šťastně odnesl. Rozhněvaná pokárala bratra za ten nevlídný rozkaz a sluhovi poručila, by bělouše zpátky do stáje odvedl. Potom se vrátivši do zámku, nabrala sladkých pamlsků, šla do konírny a položila je bělouši do čistého žlabu. Ale koník nežral; smutně se na Velenku ohlídl a pravil: „Děkuji ti, paní moje, že jsi mne nedala ze zámku vyhnat. Dlouho jsem na tebe čekal, ale tys nepřišla a v zármutku na mne jsi zapomněla. Mám ti mnoho co říci.“

Velenka se trochu podivila, když k ní bělouš promluvil, v okamžení se ale vzpamatovala a řekla: „Ovšem milý běloušku, že jsem dlouho již u tebe nebyla, ale vždyť víš, že od té nešťastné chvíle, co se Šternberk ztratil, zármutkem ani nevím, co dělám.“

„Věřím ti, milá paní, věřím, mně se také stýská, a proto jsem po tobě toužil, abychom pro něho jeti mohli.“

„Co pravíš? – Pro něho jeti! – Ty víš, kde je? Ó pojď rychle a dones mne k němu!“

„Upokoj se a sečkej až do noci. Ve dne by nás bratři jeho viděli, a stihající nás mohli by všechno pokaziti. Až se setmí, přikáž služkám, aby žádnému nezjevily, že doma nejsi, pak přijď sem a pojedem.“ Potěšena vyšla Velenka ze stáje, aby se k večerní jízdě přichystala. Jakmile noc černé roucho rozestřela, poručila věrným služkám, by ji každému zapřely, a pospíšila k bělouškovi. Tiše ho vyvedla ze zámku, sedla na něj a již v jednom letu tmavou nocí uháněli. Když svítalo, byli u jednoho lesa, kde se bělouš zastavil a Velenka pravil: „Co tě v tom lese nejdříve potěší, to si vezmi. Do noci tě donesu k jedné studánce, tam slezeš, půjdeš k ní a to, co si z lesa vezmeš, třikráte vodou postříkneš. Necht

vidíš cokoliv, na nic se neohlížej a předtím i potom ani jediného slova z úst nevypouštěj. Potom přijď ke mně a ujedem.“

Když Velenka do lesa vešla a pod stromem odpočívala, zaslechla nad sebou smutný, ale velmi lahodný zpěv. Hluboko do srdce loudily se touhyplné zvuky, a byloť jí, jako by slyšela sladký hlas Šternberkův. Potěšena ohlíží se po pěvci a spatří nad sebou slavíka, který byl tak krotký, že se dal lehce chytit a oulisně ruku Velenčinu zobaje, takořka za to děkoval. Pamětna slov běloušových, vzala ho Velenka s sebou. Jeli až do pozdní noci, než k studánce přijeli.

Najednou zůstal bělouš stát, Velenka slezla, šla asi sto kroků a přišla k malé studánce. Bylo jasně jako ve dne; jak ale do vody sáhne a slavíka po prvé postříkne, začne blýskat a hřmít a vicher divoce burácet; ona si však nic z toho nedělá a směle po druhé do vody sáhne; tu se na ni ze studánky šklebí ukrutná dračí tlama a oheň plivá. Bez bázně Velenka ale vody po třetí nabere a slavíka ní postříkne. Náhle se vyjasní, slavík zmizí a před ní stojí Šternberk. Málem byla by radostí vykřikla, ale vzpomenuc na slova bělouškova, položí prst na ústa, vezme Šternberka za ruku a mlčky bez ohlídnutí pospíchá s ním k něžnému koníku. Vpravo vlevo pronásledovaly je ošklivé potvory, ale blažení manželé toho nedbajíce, sedli na bělouše, který se s nimi druhého dne šťastně do království vrátil.

Bezbožní bratří se zatím o všem dověděli; že však snadno souditi mohli, jak se jim povede, měli za to, že bude nejlépe, když se s Vaňkem poradí. Dříve ještě než se král Šternberk do svého zámku vrátil, byli všickni za horami. I tázal se bělouše, zdali by je dohonil, a když ten přisvědčil, vzal svůj čarodějný proutek, sedl opět na koně a za uprchlými se pustil. Zastihl je na jedné louce, kde umdleni kolem velkého ohně seděli. Když je třikrát objel, vzal

proutek a každého ním švihnul, a v okamžení sedělo tu šestadvacet kamenných soch. Čarodějný proutek hodil pak do praskajícího ohně, a tu chvíli vyrostla z něho vysoká skála a přikryla nevděčné bratry.

Když se nazpátek vracel a ku královské residenci přibližoval, pravil k němu bělouš: „Nyní slez, milý Šternberku, a učiň, oč tě žádat budu.“

„Tys můj dobrodinec, a protož milerád žádost tvou vyplním.“

„Od té chvíle nebudeš mne více potřebovat, vezmi tedy meč svůj a za všechna dobrodiní, co jsem ti prokázal, utni mi hlavu.“

„Jak můžeš něco tak ukrutného ode mne žádat?“

„Jestli mi to neuděláš, musím se opět sto let trápit, nežli nového vysvoboditele najdu.“

I vzal tedy Šternberk svůj meč a s pláčem bělouškovi hlavu stál. Z mrtvého těla vyletěla bílá holubička, třikráte nad hlavou Šternberkovou křídlyma zatřepetala a do modré oblohy se vznesla.

Smuten krácel domů. Radostné jásání lidu a laskavé objetí drahé milenky vyjasnilo ale brzy smutnou jeho tvář. On panoval dlouhá léta moudře a spravedlivě, ode všech jsa milován. A když co starý dědeček vnoučátka na kolenou houpal, tu jim nejraději povídal o upřímném bělouškovi.